

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/252/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2212210512
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2212210512.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlaticy Javorovej a sudcov JUDr. Martina Holiča a Mgr. Jozefa Mačaja v právnej veci žalobkyne: EOS KSI Česká republika, s.r.o., Novodvorská 994/138, 142 00 Praha 4, IČO: 25 117 483, zastúpenej splnomocnenkyňou: TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, proti žalovanému: F. K., nar. XX. E. XXXX, bytom B., O. XX, o 161,26 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda z 23. septembra 2014 č. k. 6C/92/2012-85 takto

rozhodol:

Odvolací súd návrh na prerušenie konania **z a m i e t a** .

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e** .

Žalovanému nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. zamietol žalobu (ktorou sa žalobkyňa proti žalovanému domáhala zaplataenia istiny 78,77 eur, úrokov z omeškania 40,99 eur a zmluvnej pokuty 41,49 eur, spolu s úrokom z omeškania 42,19 eur a s ročným úrokom z omeškania 8,5% zo sumy 120,26 eur od 14.4.2011 až do zaplataenia) a II. žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ust. § 115a ods. 2 a § 200ea ods. 1 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení); § 100 ods. 1 až 3, § 101, § 103 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení); § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona o priestupkoch (ďalej len „ZoOS“); poukazom na ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene zákona o obchodnej inšpekcii (ďalej len „ZoSÚ“) a príslušné ust. (§52 a nasl.) O. z.; vecne potom závermi o existencii právneho vzťahu právnej predchodkyne žalobkyne (Beneficial Finance a.s. Slovakia) a žalovaného, založeného písomnou Zmluvou o osobnom úvere č. 24293706 z 13. augusta 2007, ktorej neoddeliteľnou súčasťou sú obchodné podmienky. Uvedenú zmluvu v zmysle ZoSÚ a príslušných ustanovení O. z. posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu. Ďalej dôvodil, že na základe tejto zmluvy poskytla právna predchodkyňa žalobkyne žalovanému úver na nákup spotrebného tovaru vo výške 497,88 eur bezhotovostným prevodom na účet žalovaného. Účastníci uvedenej úverovej zmluvy sa dohodli, že žalovaný bude poskytnutý úver spolu s dohodnutými úrokmi splácať formou pravidelných mesačných splátok 52,81 eur, žalovaný však nedodrжал dohodnutý splátkový kalendár a dostal sa do omeškania, z ktorého dôvodu došlo k zosplateniu úveru písomným oznámením z 3.7.2008, pričom právna predchodkyňa žalobkyne určila lehotu na plnenie 7.7.2008. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 24.11.2008, uzavretej medzi právnu predchodkyňou žalobkyne a žalobkyňou postúpil postupca na žalobkyňu pohľadávku voči žalovanému vo výške 351,28 eur a celková dlžná suma ku dňu podania žaloby predstavovala 161,26 eur (ktorej zaplataenie je spolu s príslušenstvom predmetom tohto konania), nakoľko žalovaný odo dňa odstúpenia od zmluvy uhradil

žalobkyni 190 eur. Súd prvého stupňa považoval teda za nepochybné, že 3.7.2008 právna predchodkyňa žalobkyne odstúpila od zmluvy písomným oznámením označeným ako zosplatnenie úveru, pričom lehotu na plnenie určila do 7.7.2008, žaloba bola podaná na súde 28.6.2012, teda mal za to, že žaloba bola podaná po uplynutí trojročnej premlčacej doby, ktorá márne uplynula 8.7.2011 a nakoľko bol súd prvého stupňa povinný k premlčaniu nároku prihladať zo zákona aj keď sa ho žalovaný nedovolá, žalobu zamietol. V časti o trovách konania rozhodnutie odôvodnil právne iba poukazom na § 150 ods. 1 O. s. p. a vecne úspechom žalovaného v konaní, ktorému náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mu v konaní nevznikli.

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podala včas odvolanie iba žalobkyňa s návrhom na jeho zmenu vyhovením žalobe v celom rozsahu. Mala za to, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Nestotožnila sa s názorom súdu o premlčaní jej nároku z dôvodu, že podľa jej názoru v predmetnej veci sa jedná o tzv. absolútny obchod, z čoho vyplýva, že tento právny vzťah sa bez ohľadu na povahu jeho účastníkov má spravovať Obch. z. (Obchodným zákonníkom č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a v takom prípade použitie ustanovení O. z. neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní otázok premlčania, keďže všeobecná právna úprava premlčania je obsiahnutá v obchodnom práve, konkrétne v § 387 a nasl. Obch. z., čo znamená, že aj v otázke premlčania je na daný vzťah potrebné aplikovať ustanovenia Obch. z., a to 4-ročnú premlčaciu dobu, ktorá začala plynúť 8.7.2008 a uplynula 8.7.2012, pričom žaloba bola podaná 28.6.2012, teda v premlčacej dobe. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 6MCdo 4/2012, ktoré podľa nej jednoznačne uvádza, že na zmluvu o úvere sa aplikuje 4-ročná premlčacia doba podľa Obch. z. bez ohľadu na povahu účastníkov. Obdobný právny názor zaujal aj Krajský súd v Trnave vo viacerých jeho rozhodnutiach (10Co/23/2013 z 26.3.2014, 11Co/456/2012 z 5.2.2014, 9Co/138/2013 z 20.2.2014 a 11Co/71/2013 z 30.4.2014). Napriek tomu, že právo žalobkyne podľa nej premlčané nie je, k samotnej aplikácii ust. § 5b ZoOS poukázala na čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 46, čl. 47 ods. 3, čl. 125 ods. 1 písm. a/ a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov); čl. 3 ods. 1, čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu o ochrane ľudských práv a základných slobôd; čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24.5.1995 PL. ÚS 16/95, z 3.3.1996 PL. ÚS 36/95, z 8.3.2011 III. ÚS 348/06-42, zastávajúc názor, že aplikáciou ust. § 5b ZoOS dochádza k značnému narušeniu princípov právneho štátu, k porušeniu zákazu diskriminácie, k porušeniu ochrany pred svojvoľným zásahom štátnej moci, k narušeniu práva na majetok a ochranu vlastníckeho práva, k porušeniu práva na prístup k nezávislému a nestrannému súdu a k porušeniu zásady rovnosti účastníkov súdneho konania. Namietala nezákonnosť postupu súdu, aplikujúceho na prejednávany prípad ustanovenie § 5b ZoOS (ktorého aplikácia je v rozpore so základnými ústavnými princípmi), a to bez ohľadu na to, za akého právneho stavu došlo k nadobudnutiu pohľadávok veriteľom a za akého právneho stavu došlo k podaniu žaloby, čím došlo k zotretiu právnej istoty, ako jedného zo znakov právneho štátu, ktorého súčasťou je aj požiadavka predvídateľnosti konania orgánov verejnej moci a závažnému zásahu do majetkových práv veriteľa. Argumentovala, že prijatím § 5b ZoOS zákonodarca uložil súdom a iným orgánom povinnosť vyhľadávať dôvody, pre ktoré by mohol nárok veriteľa zamietnuť, či pre ktoré by nemusel priznať veriteľom uplatnený nárok v plnej výške a skúmať dôkazy v tomto svetle, čím zákonodarca de facto zlegalizoval postavenie súdu ako advokáta dlžníka, čím porušil Ústavou SR a Medzinárodnými zmluvami garantované právo prístupu k nestrannému súdu a narušil tiež zásadu rovnosti účastníkov konania a nestrannosti súdu, ktorá sa v civilnom procese prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd a nedovoleným spôsobom tak zasiahol do princípov právneho štátu. V plnej miere sa stotožnila s názorom sudcu Ústavného súdu SR Q.U., že zákonodarca a súdy Slovenskej republiky v oblasti ochrany spotrebiteľa zašli už tak ďaleko, že sa dotýkajú samej podstaty a primeranosti práva a absolútne nevychove, paternalisticky a v rozpore so zásadou rovnosti a zásadou, podľa ktorej právo patrí bdelym, ktoré by mali platiť aj pre privilegovaného spotrebiteľa, spotrebiteľa neprípustne zvýhodňujú v porovnaní s veriteľom, ktorému reálne hrozí riziko nevykonalia ani len elementárneho nároku bez príslušenstva. Spotrebiteľovi tak umožňujú legálne sa obohatiť na úkor veriteľa za asistencie súdov. Priamym aplikovaním § 5b ZoOS súd porušil zásadu ustanovenú v čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorej výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s Ústavou SR. Navyše vzniká reálna hrozba, že súd by tak spôsobil žalobkyni škodu.

Pokiaľ by súd trval na aplikácii premičacej doby podľa O. z., vzhľadom na vyššie uvedené navrhla, aby súd podal návrh na konanie Ústavného súdu SR o súlade § 5b ZoOS s Ústavou SR, prípadne aby súd viazaný čl. 152 ods. 4 Ústavy SR postupoval v súlade s nálezom ÚS SR z 8.3.2011, III. ÚS 348/06-42 a ust. § 5b ZoOS neaplikoval. Mala za to, že právo žalobkyne premičané podľa Obch. z. nie je.

Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/ O. s. p. v medziach odvolania žalobkyne celú vec (pretože od rozhodnutia vo veci samej, napadnutého v celom rozsahu, bol závislým i výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania (pretože tu šlo / primárne/ o vec samu, na druhej strane tu ale nebola potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania, nešlo tu o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a pojednávanie odvolacieho súdu si nevyžadoval ani žiaden dôležitý verejný záujem) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba považovať za vecne správny (a námietky odvolateľky tak logicky za nedôvodné). Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený dňa 29. júna 2016 (§ 211 ods. 2, § 156 ods. 3 O. s. p.).

Odvolací súd návrh žalobkyne aby podal návrh na konanie Ústavnému súdu SR o súlade § 5b ZoOS s Ústavou SR, posúdil podľa obsahu ako návrh na prerušenie konania podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p..

Podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. súd konanie preruší, ak rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť. Rovnako postupuje, ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Povinnosť prerušiť konanie sa vzťahuje aj na prípady, keď súd (teda nie účastník) pred rozhodnutím dospel k záveru, že všeobecne záväzný predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s Ústavou SR, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. V takomto prípade súd podá Ústavnému súdu SR návrh na začatie konania podľa § 37 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Odvolací súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania nevyhovel a zamietol ho, nakoľko nebol názoru, že rozhodnutie v prejednávanej veci závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť a tiež preto, že nedospel k záveru, že ustanovenie § 5b ZoOS, ktoré vo veci aplikoval je v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s poukazom na nižšie uvedený výklad mal za to, že uvedené ustanovenie nie je v rozpore s princípmi právneho štátu.

Súd prvého stupňa s poukazom na príslušné ustanovenia O.z. a ZoSÚ správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovaným ako spotrebiteľskú zmluvu, keďže táto spĺňa definíčné znaky označujúce jej subjekty a to spotrebiteľa (osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a dodávateľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) podľa právneho poriadku platného v čase jej uzavretia (§ 52 ods. 2, 3 O. z. v znení účinnom do 31.12.2007). Podľa ZoSÚ (§ 2 ods. 1 písm. a/) má tiež charakter spotrebiteľského úveru dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Tento právny vzťah možno podriaďiť aj pod režim ustanovení zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších zmien a doplnení, platného v čase uzavretia zmluvy, keďže v zmysle jeho ustanovenia § 23a ods. 1 sú spotrebiteľskými zmluvami aj zmluvy uzavreté podľa Obch. z. (okrem zmlúv podľa O. z. i všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje).

Úprava spotrebiteľskej zmluvy potom tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval O. z. (ktorým bola dopĺňaná definícia spotrebiteľskej zmluvy), ako aj zákon o ochrane spotrebiteľa. Na úrovni komunitárneho práva bolo prijatých pomerne veľa smerníc a nariadení, ktoré sa týkajú problematiky ochrany spotrebiteľa. Ak

by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt (spotrebiteľ) domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. v rozhodnutí C-106/89 Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA., C-334/92 Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial alebo C-91/92 Paola Faccini Dori a Recrep SRL) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc). Vzhľadom na nadradenosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc (predovšetkým čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách chrániaci situáciu znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a smerujúci k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou), bolo potrebné pri výklade definície nachádzajúcej sa v ustanovení § 52 O. z. a ustanoveniach zákona o ochrane spotrebiteľa (v znení platnom a účinnom v čase uzatvorenia zmluvy) vychádzať z rozšíreného výkladu definície spotrebiteľskej zmluvy, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, t. j. kvalifikovať ako spotrebiteľskú zmluvu každú zmluvu, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Bolo preto povinnosťou súdu prvého stupňa reflektovať obsah a účel európskej ochrany spotrebiteľa, obsiahnutý v príslušných smerniciach, aj definičné znaky spotrebiteľskej zmluvy, keďže žalobkyňa sa domáha svojho nároku voči žalovanému, ktorý je spotrebiteľom.

Z uvedeného potom možno vyvodit' záver, že prípadná nedôslednosť pôvodnej právnej úpravy O. z. (účinnnej do 31.12.2007) nemôže mať za následok nemožnosť spotrebiteľa (vo vzťahu k uplatňovaným nárokom voči nemu zo zmlúv uzavretých do 31.12.2007) reálne sa domôcť práv priznaných normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 - § 54 O. z.). Až novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 1 predstavuje správne transponovanú definíciu spotrebiteľskej zmluvy (ktorou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom).

Obdobný uvedenému je prípad novelizácie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z., ktoré už normatívne vyriešilo prednostnú aplikáciu O. z. pred ustanoveniami Obch. z. (na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ). Podľa záverov rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo 12/2014 z 21. apríla 2015 novelizované znenie ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia O. z. (účinné od 1. mája 2014) sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Je potrebné zdôrazniť, že súdna prax vyšších súdov, zohľadňujúca nadradenosť komunitárneho práva, ako rozhodujúceho súboru právnych noriem pri výklade národného práva v súvislosti s konaním, v ktorom sa uplatňuje právo proti spotrebiteľovi, ustálila aj do uvedenej doby prednostnú aplikáciu ustanovení O. z. (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/126/2012, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/716/2014). Námitka žalobkyne o nutnosti favorizovať Obch. z. neobstoja, pretože všetky režimy a opatrenia určené na ochranu spotrebiteľa platia bez ohľadu na typ štandardnej formulárovej zmluvy, a teda platili a platia aj vo vzťahu k úverom ako tzv. obchodnoprávnym vzťahom (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/95/2010 z 27. januára 2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnený nárok je plnením zo spotrebiteľskej zmluvy (konkrétne zmluvy o spotrebiteľskom úvere, v ktorej jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ), bolo potrebné na daný prípad aplikovať občianskoprávnu úpravu premlčania, ktorá vzhľadom na dĺžku premlčacej doby, je pre žalovaného ako spotrebiteľa priaznivejšia (v porovnaní so štvorročnou premlčacou lehotou podľa Obch. z.). Nič na tom nemení skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi pôvodným veriteľom a žalovaným je tzv. absolútnym obchodno-závazkovým vzťahom, ktorý sa riadi režimom Obch. z. bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý môže byť prítomný tak v občianskoprávných ako aj obchodnoprávných vzťahoch. Nemožno opomenúť ani ustanovenie § 54 ods. 1 O. z. podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ si nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie, a preto je v legitímnom očakávaní použitia pre neho priaznivejšej právnej úpravy (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 5Co/716/2014-63, zo 16. decembra 2014). Pravidlo prednostnej aplikácie ustanovení O. z., ktoré sú

pre spotrebiteľa výhodnejšie, bolo odobrené aj Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorý v uznesení sp. zn. I. ÚS 402/2013-10 z 19. júna 2013 konštatoval, že prednostným uplatnením O. z. na prospech spotrebiteľa na úver ako absolútny obchod upravený v Obch. z. nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa.

Práve takáto právna konštrukcia, existujúca tu už aj v čase pristupovania odvolacieho súdu k rozhodovaniu o odvolaní v tejto konkrétnej veci (pre ktorý je - rovnako ako pre súd prvého stupňa - rozhodujúci stav v čase vyhlasovania jeho rozsudku, tu por. § 154 ods. 1 a § 211 ods. 2 O. s. p.) spôsobovala i nepoužiteľnosť tých záverov, ktorých podstatou bola potreba vzťahnutia na právne vzťahy obdobné tomu z prejednávanej veci úpravy o premlčaní z Obch. z., pretože skoršia judikatúra bola novšou legislatívnou úpravou prekonaná.

Nebol pritom dôvod nepostupovať podľa vyššie priblíženej úpravy, majúcej charakter záväzného interpretačného pravidla pre všetky orgány aplikácie práva (teda v neposlednom rade i pre súdy) a takto i pravidla nie čisto hmotnoprávneho (napriek jeho zakomponovaniu do zákona tradične vnímaného ako súčasť práva hmotného), ak táto v čase rozhodovania odvolacieho súdu bola platnou a účinnou, princíp prezumpcie ústavnosti právnych predpisov tu (odchylným vyjadrením sa Ústavného súdu Slovenskej republiky k otázke súladnosti zákona s ústavou, resp. s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná) narušený nebol a práve podaný výklad bolo treba považovať i za eurokonformný (v tejto súv. por. najmä čl. 169 ods. 1 a 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorej konsolidované znenie bolo publikované pod č. 2010/C83/ 01 Úradného vestníka Európskej únie).

S poukazom na vyššie uvedené závery sa odvolací súd nemohol stotožniť s odvolacími námietkami žalobkyne, poukazujúcimi na prednostnú aplikáciu ustanovení Obch. z. aj v prípade spotrebiteľskej zmluvy, a s tým spojenú rozhodovaciu činnosť označených súdov. Podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky nie je daná viazanosť právnym názorom vysloveným skorším rozhodnutím súdu rovnakého stupňa, pričom všeobecne záväzný charakter nemajú ani judikáty. V zmysle záverov ústavnoprávnej judikatúry však Ústavný súd akceptuje práve teleologický výklad právnej normy, ako aj interpretačný postup všeobecných súdov, ktorý je spôsobilý v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zisťovaní jej obsahu, účelu a zmyslu (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 650/2013). Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie je daná tiež povinnosť eurokonformného výkladu národného práva, so zachovaním nepriameho účinku jednotlivých smerníc (pri naplnení cieľov vysokej ochrany spotrebiteľa garantovaných komunitárnym právom). Aplikáciu občianskoprávnej úpravy v otázke premlčania v spotrebiteľských zmluvách potvrdila vyššie uvedená rozhodovacia prax súdov, pričom rozhodnutia vyšších súdov označených žalobkyňou v odvolaní (v citovaných častiach) nezohľadňujú nadradenosť komunitárneho práva, primárne ako aj sekundárne pramene práva Európskej únie, vrátane rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie, smerujúce k náležitému vyvažovaniu postavenia spotrebiteľa ako slabšej strany v hmotnoprávných a procesnoprávných vzťahoch (v dôsledku len iluzórnej slobody spotrebiteľa pri uzatváraní zmluvy s dodávateľom a s tým spojenej nerovnováhy zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa). Preto vo svetle eurokonformného výkladu dotknutých právnych noriem nebolo možné sa so žalobkyňou uvádzanými rozhodnutiami na podporu jej tvrdení (v danom prípade) stotožniť.

Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offio (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah, vrátane výberu zmluvného typu (rozsudky SD EÚ C-240/98 až C 244/98 Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). V kontexte uvedeného bolo potrebné riešiť aj dualizmus právnej úpravy dotknutých inštitútov podľa O. z. a Obch. z.. Najvyšší súd Slovenskej republiky v posudzovanej kauze v konaní sp. zn. 6M Cdo/4/2012 (na ktoré poukazovala žalobkyňa v odvolaní) ani nevyslovil právny názor týkajúci sa favorizácie ustanovení O. z. alebo Obch. z. v prípade spotrebiteľskej zmluvy.

Súd prvého stupňa síce správne kvalifikoval nárok uplatnený žalobkyňou ako premlčaný podľa O. z., avšak nesprávne aplikoval hmotnoprávne ustanovenie o všeobecnej trojročnej premlčacej lehote.

Odvolačný súd preto výzvami zo 7.1.2016 vyzval účastníkov konania, aby sa v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. v lehote 5 dní písomne vyjadrili k možnému použitiu na vec súdom prvého stupňa neaplikovaných ust. § 107, § 451, § 456 až § 458 O. z. vo vzťahu k posúdeniu otázok charakteru vzťahu účastníkov a premlčania žalovaného nároku. Ani jeden z účastníkov konania sa však v stanovenej lehote ani neskôr nevyjadril.

Podľa § 107 ods. 1 O. z. právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil; podľa ods. 2 rovnakého ustanovenia najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 451 ods. 1 O. z. kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať; podľa ods. 2 rovnakého ustanovenia bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 456 O. z. predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 457 O. z. ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 458 ods. 1 O. z. musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada; podľa ods. 2 rovnakého ustanovenia s predmetom bezdôvodného obohatenia sa musia vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto obohatenie získal, nekonal dobromyseľne.

Žalobkyňa v žalobe uviedla, že žalovaný nedodrжал dohodnutý splátkový kalendár a dostal sa do omeškania, z ktorého dôvodu došlo k zosplateniu úveru a právna predchodkyňa žalobkyne v súlade s čl. 4 Obchodných podmienok od zmluvy odstúpila písomným oznámením z 3.7.2008, pričom určila lehotu na plnenie dňa 7.7.2008.

Z listu právnej predchodkyne žalobkyne z 3.7.2008, adresovaného žalovanému, vyplýva, že odstúpila od zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 24293706 z 13.8.2007 v súlade s čl. 4 písm. a/ Obchodných podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere, celková dlžná čiastka podľa uvedenej zmluvy ku dňu odstúpenia predstavuje 10582 Sk a jej splatnosť je stanovená k 7.7.2008.

Podľa čl. 4 (nazvaného Ukončenie tejto zmluvy z našej strany) písm. a/ Obchodných podmienok zmluvy o spotrebiteľskom úvere (ako neoddeliteľnej súčasť zmluvy), ak sa dostanete do omeškania so splatením dvoch po sebe nasledujúcich mesačných splátok alebo jednej mesačnej splátky dlhšie ako 3 mesiace, môžeme od tejto zmluvy odstúpiť na základe písomného oznámenia doručeného Vašej osobe (alebo vašim dedičom). V takomto prípade táto zmluva skončí a celková dlžná suma a zmluvná pokuta vo výške vypočítanej rovnakým spôsobom ako administratívny poplatok, ktorý bol splatný podľa článku 3 (a) v prípade predčasného splatenia úveru, budú okamžite splatné k dátumu uvedenému v takomto oznámení.

Podľa § 5 ZoSÚ ak bol spotrebiteľský úver poskytnutý na zakúpenie tovaru alebo poskytnutie služby, veriteľ je oprávnený od zmluvy odstúpiť, (podľa poznámky č. 9 - § 48 O. z.) ak je spotrebiteľ v omeškanií jednej splátky za časové obdobie dlhšie ako tri mesiace alebo dvoch splátok.

Podľa § 48 ods. 1 O. z. od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté; podľa ods. 2 rovnakého ustanovenia odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Vo vyššie citovanom ust. § 451 ods. 1 O. z. je vyjadrená všeobecná zásada, že ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí toto obohatenie vydať. Dôvodom vzniku záväzku je získanie bezdôvodného

obohatenia na úkor iného. Na základe toho vzniká záväzkový vzťah medzi tým, kto sa bezdôvodne obohatil, a ktorý je povinný bezdôvodné obohatenie vydať, a medzi tým, na úkor koho sa niekto obohatil, a ktorý má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, aj keď to zákon výslovne neustanovuje. Povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie je špeciálnym spôsobom upravená v ust. § 457 O. z.. Ide o dve formy získania bezdôvodného obohatenia, a to o bezdôvodné obohatenie získané neplatnou zmluvou alebo zrušenou zmluvou. Za zrušené zmluvy treba považovať nielen zmluvy, pri ktorých O. z. predpokladá zrušenie, ak nastanú určité skutočnosti, ale aj zmluvy, ktoré obsahujú možnosť uzavretia dohody o dodatočnom zrušení zmluvy a k tejto dodatočnej dohode v skutočnosti aj došlo. Napokon o zrušenú zmluvu ide aj vtedy, keď niektorý účastník zmluvy od zmluvy odstúpi, či už na základe oprávnenia obsiahnutého v zmluve, alebo na základe skutočností uvedených v zákone. Odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od začiatku, ak nie je právnym predpisom alebo účastníkmi dohodnuté inak. Z neplatnej alebo zrušenej zmluvy je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo na základe nej dostal. Táto povinnosť je vzájomná, pričom účastníci majú možnosť dohodnúť sa o čase a spôsobe vrátenia toho, čo navzájom dostali. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia je majetkovým právom, a preto sa premlčuje podľa ust. § 100 ods. 1 a 2 O. z.. Právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia sa môže premlčať tak v subjektívnej lehote (§ 107 ods. 1 O. z.), ako aj v objektívnej lehote (§ 107 ods. 2 O. z.). Ak sa povinný subjekt premlčania dovoľá, nemožno oprávnenému právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia priznať, ak márne uplynula aspoň jedna z uvedených lehôt. Aby bolo možné hovoriť o premlčaní práva, musí toto právo najskôr vzniknúť.

V posudzovanej veci došlo zjavne k zrušeniu zmluvy v dôsledku odstúpenia od zmluvy zo strany právnej predchodkyne žalobkyne, ktorá skutočnosť bola žalobkyňou tvrdená v žalobe. Zmluva sa tak zrušila a žalobkyňa sa mohla domáhať svojich nárokov voči žalovanému z titulu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. O. z.. Podľa tvrdení žalobkyne, žalovaný nezaplatil splátky splatné dňa 14.6.2008, 14.5.2008, 14.4.2008, 14.3.2008, pričom k odstúpeniu od zmluvy zo strany právnej predchodkyne žalobkyne došlo s účinnosťou k 7.7.2008. Dvojiročná subjektívna premlčacia doba začala plynúť 8.7.2008. Žalobkyňa podala žalobu na súd až 28.6.2012, teda zjavne po uplynutí doby stanovenej v § 107 ods. 1 O. z.. Odvolací súd tak rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že nárok uplatnený žalobou je premlčaný, avšak na rozdiel od súdu prvého stupňa aplikoval ust. o dvojiročnej premlčacej dobe.

Podľa názoru odvolacieho súdu neobstála ani odvolacia námietka žalobkyne, že aplikáciou ust. § 5b ZoOS i v konaniach začatých pred nadobudnutím jeho účinnosti dochádza k porušeniu zákazu retroaktivity i rovnakého postavenia účastníkov súdneho konania. Uvedené ustanovenie má procesný charakter a bolo zavedené zákonom č. 102/2014 Z. z. a keďže neobsahuje osobitné prechodné ustanovenie, je potrebné ho aplikovať na všetky súdené veci v čase rozhodovania (ide o tzv. režim okamžitej aplikovateľnosti, uplatňovanej pri procesných predpisoch).

Nerovnovážnosť postavenia dodávateľa a spotrebiteľa v konaní vedenom medzi takýmito osobami tu nepochybne je, táto však nie je zásahom do stavu skoršej reálnej rovnováhy, ale pokusom zákonodarcu dostať záväzkom Slovenskej republiky, vyplývajúcim zo Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorých podstatou je obnoviť, či presnejšie nastoliť rovnováhu, ktorá tu už v čase vstupovania účastníkmi neskoršieho procesnoprávneho vzťahu do vzťahu vedúceho k vzniku sporu a ani neskôr nebola. Faktorom spôsobujúcim nerovnováhu tu okrem ekonomickej sily oboch pomeriavaných subjektov je predovšetkým nerovnosť úrovni ich právneho vedomia (v jednom prípade podnikateľského subjektu, disponujúceho spravidla dostatočným odborným a najmä právnym aparátom, spôsobilým sa postarať primárne o koncipovanie zmlúv, čo do podoby prakticky nanucovaných druhej strane vzťahu a sekundárne i o kvalifikované uplatňovanie prípadných nárokov, v druhom prípade potom spotrebiteľa s nepomerne nižším stupňom právneho vedomia). Odvolaním namietanú úpravu si potom vynútilo nielen to, čo so spomínanou nízkou úrovňou právneho vedomia spotrebiteľov súvisí, teda to, že neznalosť iných právnych aspektov právneho vzťahu s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou vylučuje tiež možnosť vyjdenia z predpokladu vedomosti spotrebiteľa o tom, čo vôbec premlčanie je (takže nech aj principiálne neznalosť zákona neospravedlňuje, v tomto prípade zákonodarca urobil evidentnú výnimku), ale predovšetkým to, že pohľadávky voči spotrebiteľom na súdoch v nemalom počte prípadov neuplatňujú ich pôvodní zmluvní partneri (skutoční dodávatelia), ale subjekty nadobúdajúce takéto pohľadávky hromadne a zjavne za účelom dosiahnutia zisku, nie až tak výnimočne i za cenu vedomosti o premlčaní pohľadávky a pri jej uplatnení sa prakticky spoliehajúce buď na procesnú pasivitu spotrebiteľa, alebo na spornú interpretáciu právnej úpravy majúcej sa v konkrétnej veci použiť).

Argumentácia z odvolania však i pri námietke údajnou retroaktivitou zamlčovala ten fakt, že v tomto prípade nedochádza k posudzovaniu právneho vzťahu vzniknutého pred účinnosťou novej právnej úpravy podľa takejto úpravy čo do otázok vzniku vzťahu ako takého a práv a povinností do nadobudnutia účinnosti zmeny (kedy by sa dalo súhlasiť s odvolateľkou, žeby už o netolerovateľnú retroaktivitu šlo), ale sa tu mení len zákonom ustanovený mechanizmus pri prihlíadaní na (o. i.) faktor prechodu uplatňovaného práva do polohy tzv. naturálnej obligácie (čiže práva reálne vymožitelného do polohy práva, ktorému práve takýto atribút chýba). Úspechu postupu podľa § 5b ZoOS ide pritom pomerne ľahko zabrániť včasným uplatnením práva (rozumej nevyčkávaním tým, kto má na tom záujem, až na koniec premlčacej doby alebo na čas len krátko takémuto koncu predchádzajúci), pretože v takom prípade tak súd, ako aj práva aspoň elementárne znalý žalovaný možnosť účinného uplatnenia úpravy o premlčaní mať nemôže (a najmä žalovanému tak neostane iné, než sa brániť vecne, teda námietkami proti samotnej podstate uplatneného práva).

Vedený všetkými týmito úvahami preto odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa rozhodol správne, ak žalobu v tejto veci napadnutým rozsudkom zamietol. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o trovách konania, odôvodneného síce stručnejšie, aj v tomto prípade však ako po vecnej, tak i po právnej stránke (s tým, že zjavne došlo k preklepu keď namiesto ust. § 151 ods. 1 O. s. p. tu bol odkaz na § 150 ods. 1 O. s. p.) náležite, keď inak i pre prípad vzniku trov žalovaného platilo, že tento účastník sa procesného práva na ich náhradu vzdal najneskôr nepodaním odvolania proti rozsudku, čím v tu diskutovanej súvislosti treba samozrejme rozumieť nepodanie odvolania výlučne v časti trov konania.

Pri takomto výsledku odvolacieho konania v ňom (tak ako aj v konaní prvostupňovom) plný úspech zaznamenal žalovaný, keď žalobkyňa s požiadavkou z odvolania neuspela ani len čiastočne. Bol to preto on, komu vzniklo i právo na náhradu trov odvolacieho konania (podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.), odvolací súd mu ale náhradu nepriznal a to pre nepodanie návrhu na priznanie náhrady (nutná procesná podmienka podľa § 151 ods. 1 O. s. p.) i pre neexistenciu žiadnych preukázateľných trov odvolacieho konania, majúcich tomuto účastníkovi vzniknúť.

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.